

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

481. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 23. A 24. KVĚTNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

COM(2011) 782 final

(2012/C 229/05)

Zpravodaj: **Luis Miguel PARIZA**

Dne 13. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Strategie EU pro oblast Atlantského oceánu.

Dne 21. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

COM(2011) 782 final.

Dne 6. prosince 2011 pověřilo předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů na toto téma a změnilo tak stanovisko z vlastní iniciativy v konzultaci.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropské pobřeží Atlantského oceánu, jež je západní branou Evropy, musí posílit svůj centrální rozměr a vyhnout se riziku odloučení od politického a hospodářského centra Evropy. Atlantský oceán je prostorem, přes nějž Evropa buduje své hospodářské a politické vazby a Amerikou a Afrikou.

1.2 Do atlantského makroregionu patří regiony a ostrovy atlantského pobřeží Irsko, Spojené království, Francie, Španělska a Portugalska. Musí být do něj začleněn také Island,

který je ve fázi přistoupení, i Norsko, které je součástí EHP, a rovněž Grónsko a Faerské ostrovy. I když mají regiony Severního moře v atlantském prostoru společné zájmy, mohly by do budoucna uskutečňovat konkrétní strategii.

1.3 Evropská část Atlantského oceánu má významnou historii politické spolupráce, která je podnětem pro činnosti společného zájmu v projektech prováděných v rámci evropských nadnárodních programů. Těto spolupráce se účastní jak regionální orgány, tak občanská společnost.

1.4 EHSV kladně hodnotí návrh Evropské komise týkající se Atlantského oceánu v rámci integrované námořní politiky – jde o podporu novým, vznikajícím hospodářským odvětvím a o nový impulz tradičním odvětvím, a to z hlediska udržitelného rozvoje.

1.5 EHSV nicméně navrhuje ambicióznější přístup: makroregionální strategii, která by spájela námořní pilíř a s územním pilířem a přihlížela ke zkušenostem regionů Baltského moře a Podunají.

1.6 Návrh EHSV doplňují stanoviska Evropského parlamentu, vlád regionů Komise atlantského oblouku, hospodářských a sociálních rad sdružených v nadnárodní atlantské síti a řady aktérů občanské společnosti (podnikatelů, odborů, obchodních komor, měst, atd.).

1.7 EHSV se domnívá, že Atlantické fórum, stanovené v rámci námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu, lze považovat za první krok na cestě přeměny atlantské námořní strategie ve strategii makroregionální. Fórum využije zkušeností získaných při zpracování, sledování a hodnocení námořních záležitostí, aby se transformovalo do budoucího Makroregionálního fóra, které bude určovat společné strategické směry činnosti a projekty, které jsou prioritou pro územní soudržnost atlantských regionů.

1.8 EHSV, jenž je účastníkem vedoucí skupiny Atlantického fóra, navrhl, aby se tohoto fóra účastnila Atlantická nadnárodní síť hospodářských a sociálních rad, neboť se jedná o subjekty, které pracují přímo v terénu a jejich podíl na zpracování a provádění projektů je nepostradatelný. Aby mohl být akční plán úspěšný, musejí se na jeho přípravě podílet nejvýznamnější sociální a regionální aktéři.

1.9 Prioritní cíle atlantského makroregionu musejí být zařazené do tematických pilířů strategie Evropa 2020. EHSV se domnívá, že atlantská strategie je velmi významná nejen pro dotčené regiony, ale i pro celou Evropskou unii.

1.10 Strategie pro oblast Atlantského oceánu se musí odrážet nejen odvětvových politikách, ale i v politice soudržnosti, a proto EHSV navrhuje překročit meze dané zásadou „tří ne“, aby měly makroregionální strategie v budoucnu k dispozici vhodnou právní úpravu, zvláště finanční prostředky a nezbytnou správní strukturu.

2. Makroregionální strategie v EU: nové nástroje spolupráce a územní soudržnosti.

2.1 V červnu 2009 předložila Evropská komise evropskou strategii pro region Baltského moře⁽¹⁾, která je zaměřena na

(1) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 10. června 2009 o strategii EU pro region Baltského moře (COM(2009) 248 final).

podporu územní spolupráce a pro vyřešení společných problémů definuje víceodvětvový a integrovaný strategický zeměpisný rámec, a sice vymezením jednotlivých konkrétních cílů. Následně byla zavedena strategie pro region Podunají⁽²⁾.

2.2 Komise popisuje makroregiony jako oblasti zahrnující určitý počet správních regionů, jež spojuje takové množství společných záležitostí, aby bylo ospravedlněno použití jednotného strategického přístupu⁽³⁾. Z pohledu zeměpisného jsou makroregiony definovány v rovině funkční.

2.3 Správní, regulační a finanční podmínky se řídí zásadou „tří ne“: ne dodatečným finančním prostředkům, ne novým institucím, ne novým právním předpisům. Přestože se jedná o podmínku, kterou na Radě zavedly členské státy, EHSV s těmito omezeními nesouhlasí.

2.4 Do strategie pro region Baltského moře se zapojilo osm členských států EU a tři sousední státy.

2.5 V roce 2011 zavedla EU strategii pro Podunají, do níž se zapojilo osm členských států EU a šest zemí mimo Unii⁽⁴⁾.

2.6 První bilance fungování strategie pro Baltské moře⁽⁵⁾ byla uspokojivá a potvrdila, že se jedná o nástroj sloužící ke zlepšení makroregionální spolupráce a k řešení výzev a příležitostí překračujících regionální i vnitrostátní měřítko a také o velmi užitečnou pomoc při dosahování cíle územní soudržnosti a *strategie Evropa 2020*.

2.7 EHSV je toho názoru, že tento druh nástrojů by měl být rozšířen i na další makroregiony, které by mohly přinášet přidanou hodnotu.

2.8 Dalším podnětem pro rozvoj makroregionálních strategií byla Lisabonská smlouva, která k cílům hospodářské a sociální soudržnosti připojila cíl územní soudržnosti.

2.9 Územní agenda 2020⁽⁶⁾ přijatá v květnu 2011 v Gödöllő zavádí zcela nový přístup, který je založen na konkrétním místě, „*place-based approach*“, přičemž zohledňuje stávající makroregionální strategie.

(2) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie EU pro Podunají (COM(2010) 715 final).

(3) Viz bod 1.

(4) Viz stanoviska EHSV ke strategii EU pro Podunají, Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 2, a Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 81.

(5) Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR) (COM(2011) 381 final).

(6) Územní agenda Evropské unie 2020. Pro soudržnou, inteligentní a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů, ze dne 19. května 2011.

2.10 Politika soudržnosti je hlavním nástrojem řešení výzev v rámci územní politiky EU a podnětem pro vnitřní rozvoj makroregionů.

2.11 Proces definice nového víceletého finančního rámce EU a politiky soudržnosti na období 2014–2020 byl již zahájen.

2.12 Územní spolupráce patří i nadále k cílům politiky soudržnosti a její rozpočet se zvyšuje. Bude upravena nařízením a výslovně se zde stanoví výskyt „*nových forem územní spolupráce jakožto reakcí přizpůsobených na míru s cílem řešit makroregionální problémy*“ (7).

3. Oblast Atlantského oceánu

3.1 Evropská atlantská oblast (příloha I) představuje rozlehlý zeměpisný prostor na severojižní ose, jehož hlavním spojovacím článkem je Atlantský oceán. Do atlantského makroregionu patří regiony a ostrovy atlantského pobřeží Irska, Spojeného království, Francie, Španělska a Portugalska. Zájem má i Island, který vede jednání o přistoupení, jakož i Norsko, které je součástí EHP, a rovněž Grónsko a Faerské ostrovy.

3.2 Díky své poloze na západě evropského světadílu a blízkosti moře byla tato oblast po celá staletí významným zdrojem dynamiky a prosperity.

3.3 Námořní rozměr představuje nejtypičtější rys tohoto prostoru, do jehož hospodářského, technologického a kulturního bohatství patří takové činnosti, jako je rybolov, stavba lodí, metalurgický průmysl, strojírenství, výzkum a věda, činnost přístavů, obchod a námořní doprava.

3.4 Evropské pobřeží Atlantského oceánu se vyznačuje vzdálenou polohou od politického a hospodářského centra Evropy. Kromě toho čelí problémům týkajícím se obtížné dostupnosti a nedostatečných dopravních a energetických infrastruktur a možností vzájemné komunikace mezi jednotlivými atlantskými regiony a také komunikace s bohatšími oblastmi Evropy.

3.4.1 Příjmy ve většině atlantských regionů nedosahují průměru Společenství a na některé z těchto regionů se dokonce vztahují cíle *konvergence* v rámci politiky soudržnosti (Příloha II).

3.4.2 Situace se nadále zhoršuje, neboť tradiční činnosti typické pro tuto oblast jsou na ústupu, v odvětví rybnářství se nadměrná kapacita projevuje drastickým snižováním počtu zaměstnanců i úlovků, loděnice procházejí úpadkem a námořní a přístavní doprava je nedostatečně využívána.

(7) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce (KOM(2011) 611 v konečném znění).

3.5 Na druhou stranu má však oblast Atlantského oceánu k dispozici dosud neprozkoumané cenné zdroje, které by jí mohly přinést bohatství, možnosti hospodářské diverzifikace, nová pracovní místa a zlepšení životního prostředí; k těmto zdrojům patří mimo jiné energie z obnovitelných mořských zdrojů, podzemní zdroje, mořské biotechnologie a rekreační a turistické vodní aktivity.

3.6 EHSV se domnívá, že atlantský prostor je různorodým celkem sestávajícím z mnoha území, z nichž každé čelí svým vlastním rozvojovým problémům; jejich společným jmenovatelem je přitom nezaměnitelný charakter mořské oblasti otevřené světu a nedostatečné spojení s evropskými hospodářskými a politickými centry.

4. Sdělení nazvané Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

4.1 Na žádost Rady a Parlamentu vydala Evropská komise dne 21. listopadu 2011 sdělení Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu (8).

4.2 Tato **strategie**, vedena hlavním cílem podpořit udržitelný růst a zaměstnanost, rozdělila výzvy a příležitosti, kterým oblast Atlantského oceánu čelí, do pěti vzájemně propojených tematických okruhů:

4.2.1 **Uplatňování ekosystémového přístupu** vychází z předpokladu, že činnosti, které mají dopad na moře, musí být řízeny takovým způsobem, aby byl zachován zdravý a produktivní ekosystém. Strategie se soustředí na podporu tří oblastí: rybolovu, akvakultury a systémů pro pozorování.

4.2.2 **Snížení uhlíkové stopy** Evropy, se zaměřením na tři body: větrná energie na moři, energie z moře a námořní doprava.

4.2.3 Udržitelné využívání **přírodních zdrojů mořského dna** Atlantiku je zaměřeno na podporu udržitelnosti, výzkumu a znalostí.

4.2.4 Odpověď na **hrozby a mimořádné události**, ať již způsobené nehodami nebo přírodními katastrofami, se soustředí na zvýšení bezpečnosti a na koordinaci.

4.2.5 **Růst podporující sociální začlenění**, neboť v mnoha atlantských společenstvích je nutné vytvářet nová pracovní místa v nově se objevujících oblastech činnosti, a nahradit tak tradiční činnosti, které procházejí úpadkem.

4.3 **Nástroje EU** představují strategickou kombinaci sestávající z financování ze zdrojů EU a z evropských legislativních nástrojů.

(8) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu, ze dne 21.11.2011, COM(2011) 782 final.

4.4 Provádění strategie: bude přijat akční plán do konce roku 2013.

4.4.1 K provádění strategie se použijí tyto nástroje: politická spolupráce, určitá cílená opatření v rámci současných dohod a struktur a rovněž kombinace legislativních a finančních nástrojů.

4.4.2 Zřídí se **Atlantické fórum**, do něhož se zapojí členské státy, Evropský parlament, regionální orgány, občanská společnost a zástupci stávajících odvětví. Toto fórum, jehož činnost bude zahájena v roce 2012 a ukončena v roce 2013, bude zahrnovat řadu workshopů a expertní skupinu.

5. Obecné připomínky

5.1 EHSV kladně hodnotí iniciativu Evropské komise, podle níž by se oblast Atlantiku měla stát základem evropské integrované námořní politiky. Integrovaná námořní politika představuje společný rámec pro všechny odvětvové politiky, které mají dopad na moře, a brání jejich nesoudržnosti a neúčinnosti.

5.2 EHSV se domnívá, že konkrétní uplatňování integrované námořní politiky pro oblast Atlantského oceánu umožní koncipovat politiky související s námořní tematikou novým způsobem a využívat příležitostí hospodářského a sociálního rozvoje, které oblast Atlantiku nabízí.

5.3 EHSV podporuje zásady, o něž se strategie opírá: podpora nově vznikajících hospodářských odvětví i další povzbuzení tradičních odvětví, a to v rámci přístupu zaměřeného na udržitelný rozvoj.

5.4 Výbor navrhuje, aby byla ze strany orgánů EU poskytována co nejvyšší politická podpora využití energie z obnovitelných mořských zdrojů a rovněž byla na tuto energii vymezena finanční pomoc, neboť jejich využití umožňuje snížit uhlíkovou stopu Evropy a rozvíjet velmi významnou průmyslovou a hospodářskou činnost založenou na těchto energiích i mimo dosah okolí přístavů, v jejichž blízkosti se nacházejí větrné turbíny.

5.5 Strategie by se měla stát hnací silou pro možnosti výzkumu, rozvoj technologií a produkci průmyslu využívajícího energii z moře, včetně pomocného průmyslu a logistického zázemí v atlantských regionech. Díky tomu bude možné diverzifikovat hospodářskou strukturu a přeorientovat upadající odvětví.

5.6 Tyto možnosti zahrnují nejen větrné elektrárny s betonovou základovou konstrukcí, ale i plovoucí turbíny.

5.7 Mořské vlny představují spolu s přílivem a odlivem velmi významný energetický a hospodářský zdroj, jelikož tyto možnosti výroby energie v oblasti Atlantiku dosahují ve světovém měřítku nejlepší úrovně. EHSV navrhuje, aby strategie pro oblast Atlantského oceánu navýšila podporu výzkumu a rozvoji těchto činností.

5.8 V případě využití energie z obnovitelných mořských zdrojů je nezbytné, aby existovalo propojení mezi hlavními středisky produkce a hlavními středisky spotřeby. Sítě, které spojují střediska výroby a střediska spotřeby, hrají zásadní úlohu pro využití potenciálu energie z moře, a proto je nutné, aby došlo ke vzájemnému propojení elektrických sítí na moři a na pevnině.

5.9 Stavba lodí představuje další tradiční hospodářskou činnost atlantských regionů, která by měla být oživena, avšak na zcela nových základech. Jak stavba technologicky vyspělých plavidel šetrnějších k životnímu prostředí a schopných vyhovět přísným právním předpisům stanovujícím úroveň emisí a znečištění, tak široká škála různých plavidel souvisejících s využitím větrné energie na moři představují nová odvětví, která pro atlantské loděnice znamenají budoucnost.

5.10 Vzhledem k odlehle zeměpisné poloze mnohých komunit na atlantském pobřeží, zejména některých ostrovů, je nezbytné, aby nové komunikační technologie umožnily rozvoj inovačních hospodářských činností, zavádění sítí a navázání kontaktu s trhy.

5.11 EHSV navrhuje, aby byla posílena opatření zaměřená na sociálně integrační růst atlantských regionů. Zásadní věcí je vzdělání, zejména u mládeže. Musí být zajištěn mezigenerační přenos znalostí a dovedností. Měla by se zlepšit spolupráce mezi univerzitami, podniky a institucemi středního vzdělávání. Musí dojít k posílení sociálního dialogu.

5.12 Rybolov je odvětvím, v němž byl v posledních desetiletích zaznamenán značný úbytek pracovních míst; EHSV se proto domnívá, že v případě pobřežních oblastí, které jsou s touto činností tradičně spjaty, by měla být přijata opatření k diverzifikaci a k podpoře nových činností. Drobný pobřežní rybolov, sběr měkkýšů a akvakultura jsou tou nejudržitelnější činností, která je zásadní pro hospodářský a sociální rozvoj některých pobřežních oblastí a která má velký kulturní význam.

5.13 EHSV navrhuje, aby byla posílena námořní přeprava zboží na úkor přepravy silniční. Mořské dálnice by měly získat větší význam, což vyžaduje zlepšení systémů intermodální dopravy mezi přístavy a železničními sítěmi.

5.14 Jak se prokázalo při mnoha nehodách, velkou výzvou je také zajištění bezpečnosti před mimořádnými situacemi a hrozbami. Musí se instalovat zařízení a systémy na zvýšení dohledu a bezpečnosti. EHSV navrhuje, aby byla přiznána významnější úloha Evropské agentuře pro námořní bezpečnost, aby byla zlepšena koordinace mezi členskými státy a aby byly přijaty vhodné právní předpisy, které mohou zamezit stávajícím rizikům.

5.15 Strategie pro oblast Atlantského oceánu představuje pro všechny zúčastněné regiony velkou příležitost. EHSV navrhuje, aby byl zvolen ambiciózní přístup, pokud jde o využití všech zdrojů.

5.16 **Atlantické fórum** musí vhodným způsobem zajistit, aby se všechny zainteresované subjekty podílely na strategickém rozvoji Atlantiku. Je navíc velmi důležité, aby byla zajištěna nejen účast členských států a evropských orgánů, ale i regionálních orgánů a organizací občanské společnosti.

5.17 EHSV, jenž je účastníkem vedoucí skupiny Atlantického fóra, navrhl, aby se tohoto fóra účastnila Atlantická nadnárodní síť hospodářských a sociálních rad, neboť se jedná o subjekty, které pracují přímo v terénu a jejich podíl na zpracování a provádění projektů je nepostradatelný. Má-li být akční plán úspěšný, musí se na jeho vytváření podílet nejvýznamnější sociální a regionální subjekty.

5.18 Fórum může hrát významnou úlohu při sledování a hodnocení provádění akčního plánu a strategie, a proto lituje, že Komise stanoví ukončení jeho činnosti v okamžiku zahájení operativní fáze provádění projektů. Výbor navrhuje, aby byla činnost Atlantického fóra zachována i poté, co bude vypracován akční plán.

6. Spolupráce v rámci atlantské oblasti: síť a projekty pro nadnárodní spolupráci

6.1 Pro účely podpory harmonického rozvoje EU byly vytvořeny síť regionů Irska, Spojeného království, Francie, Španělska a Portugalska, které sdružují města a zástupce občanské společnosti těchto regionů: hospodářské a sociální rady, obchodní komory, odbory, organizace podnikatelů, organizace sociální ekonomiky, nevládní organizace, univerzity atd.

6.2 *Komise atlantického oblouku* ⁽⁹⁾ je jednou ze šesti geografických komisí *konference nejvzdálenějších přímořských regionů* (CRPM). Sdružuje 24 regionů atlantského pobřeží. Toto politické fórum hájí zájmy regionů a podporuje atlantskou nadnárodní spolupráci zaváděním společných projektů. Města v atlantské oblasti kromě toho plní obdobné cíle v rámci *Konference měst atlantického oblouku* ⁽¹⁰⁾.

6.3 *Atlantická nadnárodní síť* ⁽¹¹⁾, založená v roce 2003, sdružuje hospodářské a sociální subjekty a jejich partnery z britského, francouzského, španělského a portugalského pobřeží Atlantického oceánu v platformě pro spolupráci občanské společnosti v atlantském prostoru. Jejím cílem je podporovat spolupráci a prosazovat politiky, které v rámci evropské integrace příznivě působí na rozvoj atlantských regionů, zlepšují konkurenceschopnost a sociální a územní soudržnost a překonávají nevýhody plynoucí ze zeměpisné polohy těchto regionů.

⁽⁹⁾ <http://arcatlantique.org>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.atlanticcities.eu/>.

⁽¹¹⁾ Welsh Economic Forum, Conseils Économiques, Sociaux et Environnementaux Régionaux de Basse-Normandie, Bretagne, Pays de la Loire, Poitou-Charentes, Aquitaine, Centre y Limousin; Consejos Económicos y Sociales de País Vasco, Cantabria, Asturias, Galicia y Canarias; Instituto de Soldadura e Qualidade de Lisboa, USAL-GARVE.

6.4 Atlantická nadnárodní síť vypracovala několik studií a návrhů zaměřených na inovace a na přenos technologií, na intermodální přepravu zboží se zvláštním zřetelem na námořní dopravu, přístavy a jejich zázemí, a také na námořní bezpečnost atlantského prostoru. V nedávné době se Atlantická nadnárodní síť zabývala otázkou rozvoje energií z obnovitelných mořských zdrojů a rovněž evropskou strategií pro oblast Atlantského oceánu.

6.5 K dalším atlantským sítím patří *Zemědělské komory atlantického oblouku*, AC3A, a síť působící v univerzitní oblasti. *Komise atlantického oblouku* sdružuje od roku 2007 ve svém Koordinačním výboru zástupce všech uvedených sítí a nabízí jim společný prostor pro úvahy o záležitostech, které mají pro atlantský prostor strategický význam.

6.6 Spolupráce začala v roce 1989 prostřednictvím programu INTERREG. V současném programovém období probíhají rozsáhlé projekty integrační povahy zaměřené na odvětví dopravy a na vytváření atlantského klastru v oblasti energií z obnovitelných mořských zdrojů.

6.7 EHSV sdílí postoj zainteresovaných subjektů: atlantská spolupráce naráží na omezení typická pro každou nadnárodní územní spolupráci: nedostatečně propracovanou strategickou vizi, nízkou koordinaci mezi jednotlivými projekty a z toho plynoucí ztrátu synergií, a rovněž nárůst počtu projektů, které postrádají operativní povahu ⁽¹²⁾.

6.8 EHSV se domnívá, že tato možnost dynamické a diverzifikované spolupráce mezi atlantskými subjekty představuje pevnou základnu pro vytvoření nových zkušeností týkajících se spolupráce, která se vyznačuje vyššími ambicemi a strategickým rozměrem.

7. Návrh EHSV: makroregionální strategie pro atlantský prostor

7.1 EHSV se domnívá, že vhodným nástrojem pro atlantský region je makroregionální strategie. Zavedením strategie s širokou působností bude podpořen vnitřní rozvoj atlantského makroregionu, a atlantský prostor tak získá lepší postavení k plnění cílů EU a ke strategii *Evropa 2020*.

7.2 Rada vyzývá členské státy a Komisi, aby nadále podporovaly existující makroregionální strategie a zvažily do budoucna zavádění dalších.

7.3 EHSV je toho názoru, že s ohledem na důvody územní rovnováhy EU je na místě prosazovat zavedení makroregionální strategie pro oblast Atlantiku, díky níž bude možné řešit problémy nadnárodního charakteru, které v tomto prostoru existují. Skutečnost, že se atlantický oblouk nachází na západě Evropy, je tím patrnější, uvědomíme-li si podporu, která je poskytována regionům v severní a střední části EU prostřednictvím obou stávajících makroregionálních strategií.

⁽¹²⁾ *Schéma de Développement de l'Espace Atlantique* (SDEA), Komise atlantického oblouku-CRPM.

7.4 Vzhledem k tomu, že již probíhá příprava víceletého finančního rámce na období 2014–2020 a v tomto novém období dochází ke koncepci politik, musíme již nyní přijímat náležitá rozhodnutí.

7.5 Makroregionální strategie je příležitostí, jak využít bohaté a pestré zkušenosti získané při vzájemné spolupráci a učinit kvalitativní posun směrem ke komplexnějším a náročnějším formám spolupráce, neboť region Atlantského oceánu potřebuje rozvíjet společné rozsáhlé projekty, jež nelze provádět pomocí stávajících nástrojů.

7.6 Vzhledem k tomu, že mnohé z výzev a příležitostí, které v atlantském prostoru existují, jsou dány právě jeho souvislostí s mořem, avšak zásadní je pro tento prostor spojení s pevninou, EHSV navrhuje, aby byl kromě námořního rozměru zohledněn i rozměr územní. Pevninské území představuje a zajišťuje zázemí, bez něhož by zhodnocení mořského potenciálu nemělo žádnou perspektivu. Mořské pobřeží potřebuje jak aktivní a dynamické zázemí, tak i synergie, které umožní soudržný rozvoj celého území.

7.7 Ve prospěch makroregionálního přístupu se vyslovil i Evropský parlament, který prosazoval, aby byl v atlantském prostoru zohledňován jak námořní, tak i územní pilíř⁽¹³⁾.

8. Struktura a tematické pilíře

8.1 EHSV doporučuje zavedení obdobného schématu, jaké existuje v rámci strategie pro Baltské moře:

8.1.1 Jasný a akčně zaměřený strategický dokument zahrnující několik tematických pilířů.

8.1.2 Akční plán obsahující prioritní akce, v jejichž rámci jsou prováděny tematické pilíře a klíčové projekty.

8.1.3 EHSV považuje za nutné, aby byly zavedeny systémy pro hodnocení rozvoje strategie, neboť se jedná o dynamický, inovační proces, který musí zahrnovat také mechanismy sledování, hodnocení a revize.

8.2 EHSV navrhuje, aby se makroregionální strategie pro region Atlantského oceánu opírala o tematické pilíře strategie *Evropa 2020*. Tím bude zajištěno integrované propojení tematických obsahů a odvětvových politik.

8.3 Mezinárodní rozměr

8.3.1 Island a Norsko jsou dvě evropské země, které oblast Atlantského oceánu také sdílejí a měly by se podílet na této makroregionální strategii, stejně jako Grónsko a Faerské ostrovy. Zájem o realizaci makroregionální strategie pro tuto oblast mohou mít i členské státy v oblasti Severního moře.

8.3.2 Makroregionální strategie pro Atlantik musí zohledňovat geopolitickou polohu Atlantiku, historické a kulturní vazby i zkušenosti v oblasti spolupráce. Transatlantický rozměr je zásadní vzhledem k tomu, že vztahy s USA, střední a jižní Amerikou a Afrikou jsou pro EU strategické.

8.4 Udržitelný růst

8.4.1 Atlantský region potřebuje udržitelnější dopravní systém s nižší závislostí na silniční dopravě, neboť ta produkuje více emisí CO₂ než ostatní způsoby dopravy. Těžiště dopravy by mělo být přesunuto na moře, a to posílením námořní dopravy: mořské dálnice, propojení pozemních přístavů, a to přednostně po železnici. Podmínkou je plánování prostoru přístavů, vytvoření vztahů mezi přístavy a městy a rovněž celý systém sítí a dopravních platform. Součástí se musí stát i námořní bezpečnost a spolupráce při prevenci a řešení pohrom.

8.4.2 Udržitelnost mořského prostředí souvisí s působením vlivů různých lidských činností, včetně šířících se znečištění na pevnině a znečištění vnitrozemských toků, které ústí do Atlantiku, a je vůči těmto vlivům velmi citlivá.

8.4.3 V rámci udržitelnosti pobřeží a integrovaného řízení pobřežních oblastí je třeba zohlednit nejen hospodářské činnosti a znečištění, k nimž dochází na pobřeží, ale i skutečnost, že v pobřežních oblastech se projevuje zvýšená koncentrace městského rozvoje, a také vztahy mezi pobřežím a vnitrozemím.

8.4.4 Měla by být přijata opatření zaměřená na přizpůsobení a předcházení změně klimatu a jejím dopadu na města a přírodu na pobřeží.

8.4.5 Potenciál energie z obnovitelných zdrojů v Atlantském oceánu je obrovským zdrojem čisté původní energie, jejíž rozvoj je teprve v počátcích.

8.5 Inteligentní růst

8.5.1 Komunikace na severojižní ose Atlantiku a propojení této oblasti se středoevropskými a východoevropskými trhy představují další velmi významný faktor konkurenceschopnosti, jehož musíme dosáhnout zavedením atlantského koridoru, který propojí přístavy se železnici. Nedostatečné jsou také atlantské letecké spoje.

8.5.2 Využívání atlantských zdrojů, k nimž patří energie z obnovitelných mořských zdrojů, mořské biotechnologie či další ložiska pod mořským dnem, to vše vytváří možnosti pro vytvoření prosperujících a velmi inovačních hospodářských odvětví, která se mohou stát zdrojem bohatství a zaměstnanosti.

⁽¹³⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. března 2011 o strategii EU pro oblast Atlantského oceánu.

8.5.3 V rámci těchto politik je zapotřebí zajistit co nejvyšší účast hospodářských a sociálních subjektů, stejně tak jako subjektů působících v oblasti vědy, technologií a financí. Bude nezbytné, aby byly vymezeny cíle v takových oblastech, jako jsou infrastruktury, průmysl, vzdělávání, politiky výzkumu, vývoje a inovací, spolupráce mezi univerzitami, technologickými centry a podniky, vytváření klastrů atd.

8.5.4 Výzkum pokročilých systémů a technologií v oblasti životního prostředí otevírá cestu k novým strategiím a novým obzorům pro tradiční atlantické činnosti, které jsou nyní v úpadku, například pro rybolov a stavbu lodí. Odvětví plavby má značný vliv a je zapojeno do rozvojových strategií.

8.5.5 Mořské turistika a rekreační cestovní ruch jsou zajímavým fenoménem, který si zasluhuje být posílen, a to v souvislosti s hledisky přírodního i kulturního dědictví. Cestovní ruch vytváří ekonomickou aktivitu a zaměstnanost a navíc přispívá k rozvoji atlantické a evropské identity.

8.6 Růst podporující začlenění

8.6.1 Atlantská strategie musí zahrnovat také významný sociální rozměr. Hospodářský rozvoj a vytváření nových pracovních míst musí obyvatelům atlantských regionů zajistit zlepšení životních podmínek, aniž by tito obyvatelé museli opustit své území.

8.6.2 Regionální orgány musí podporovat sociální dialog a účast sociálních partnerů a občanské společnosti.

8.6.3 Prioritou je zlepšení vzdělávání v námořní a plavební oblasti a zlepšení spolupráce mezi univerzitami a vzdělávacími středisky.

8.6.4 Také informační technologie by měly procházet dalším rozvojem, zejména v oblastech, které se nacházejí v největší vzdálenosti od atlantského regionu, v nichž musí být zlepšeny možnosti připojení.

8.6.5 Z integrovaného hlediska územní soudržnosti považujeme za důležité, aby bylo zohledněno postavení malých pobřežních obcí, ostrovů, měst a metropolitních oblastí a rovněž venkovských oblastí.

9. Řízení a financování

9.1 EHSV se domnívá, že Smlouva obsahuje celou řadu právních základů, na nichž je možné tyto politiky provádět, mezi jinými články 174 až 178 (soudržnost), články 38 a 39 (zemědělství a rybolov), články 90 až 100 (doprava), články 170 a 171 (evropské dopravní sítě), článek 173 (průmysl), články 191 až 193 (životní prostředí), článek 194 (energetika), článek 195 (cestovní ruch) a článek 349 (nejvzdálenější regiony).

9.2 Strategie musí být zavedena na evropské úrovni, vypracována Komisí, schválena Radou a Parlamentem a podpořena EHSV a VR. Ze strany členských států atlantského pobřeží je zapotřebí pevného odhodlání k její realizaci.

9.3 Strategie musí být prováděna v podmínkách rozsáhlých konzultací a dialogu se všemi zainteresovanými subjekty, a to na vnitrostátní, regionální i místní úrovni, v institucionální oblasti i v rámci organizované občanské společnosti.

9.4 Je třeba zajistit také účast těch subjektů, které lze oslovit pouze prostřednictvím víceúrovňové správy, která je zaměřena na všechny subjekty a vyváženým a strukturovaným způsobem podpoří jejich účast a přispění.

9.5 EHSV se domnívá, že je s ohledem na zkušenosti získané v souvislosti s Baltickým mořem a s regionem Podunají třeba eliminovat omezení vyplývající ze zásady „tří ne“, neboť pro úspěch makroregionálních strategií je nezbytné, aby byly k dispozici nové legislativní, správní a finanční nástroje.

9.6 Úkolem Evropské komise by měla být podpora činností a jejich koordinace.

9.7 Měla by být zřízena skupina na nejvyšší úrovni, která bude sdružovat zástupce členských států, Komise, EP, EHSV a VR.

9.8 V každém z pěti členských států, které se do strategie zapojí, budou fungovat kontaktní místa pověřená koordinací vnitrostátních činností v rámci strategie.

9.9 Koordinátoři každé z prioritních oblastí a koordinátoři projektů mohou být jmenováni ze státních orgánů i z regionálních či místních orgánů.

9.10 EHSV si přeje poukázat na význam *Atlantického fóra*, které s využitím zásad víceúrovňové správy sdružuje společnou práci všech zainteresovaných stran a směřuje ji nejen k vypracování strategie, ale i k procesu jejího sledování, hodnocení a revize. Do Atlantického fóra by měly být zapojeny regionální orgány i organizace občanské společnosti: prací tohoto fóra by se měly aktivně účastnit podniky, odbory, sociální ekonomika, univerzity, technologická centra a další subjekty.

9.11 Ze zásady „ne dodatečným finančním prostředkům“ vyplývá, že nejvýznamnějším zdrojem financování makroregionální strategie jsou prostředky v rámci politiky soudržnosti, avšak EHSV se domnívá, že v budoucnu bude zapotřebí, aby byly k dispozici zvláštní finanční zdroje.

9.12 EHSV je toho názoru, že fondy, které se v současnosti využívají, mají určité limity pro financování některých strategických projektů. Je nezbytné rozšířit stávající nástroje financování za využití mj. prostředků Unie vázaných na odvětvové politiky.

9.13 Některé konkrétní projekty by mohly být financovány také z prostředků Evropské investiční banky. Ke spolufinancování projektů lze využít vnitrostátní, regionální i místní zdroje, jakož i zdroje v rámci spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem.

9.14 Právě nyní, kdy probíhá příprava víceletého finančního rámce Společenství spolu s reformou regionální politiky EU, nastal vhodný okamžik, kdy lze prostřednictvím regulace fondů zajistit možnosti financování makroregionálních strategií.

9.15 Aby mohly být činnosti a projekty v rámci makroregionální strategie pro Atlantský oceán zohledněny při plánování fondů na programové období 2014–2020, bylo by vhodné přijmout příslušná rozhodnutí během roku 2013, aby se makroregionální strategie stala operativní již na počátku nového programového období.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON
